

Skolelevers drogvanor 2014

Almedalen 2 juli 2014

Håkan Leifman hakan.leifmain@can.se

Skolelevers drogvanor

- Riksrepresentativ urvalsundersökning av skolelever
- Genomförd i årskurs 9 årligen sedan 1971 – världens längsta tidsserie på området
- I gymnasiet sedan 2004
- I årets undersökning deltog ca 4 900 elever i årskurs 9 och av ca 3 800 elever i gymnasiets år 2 (ca 50% av vardera kön)

Hur har trenderna utvecklats fram t.o.m. 2014?

Skolelevers (åk 9 och gy 2) användning av:

- Alkohol
- Tobak
- Narkotika

Alkohol

- Hur många har druckit alkohol överhuvudtaget det senaste året?
- Ökar eller minskar mängden alkohol som konsumeras?
- Hur stor andel intensivkonsumerar (berusningsdricker) regelbundet?
- Hembränt och smuggling -- ett vanligt alternativ för minderåriga?

Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 och i gymnasiets år 2, efter kön. 1971–2014.

Procent

100

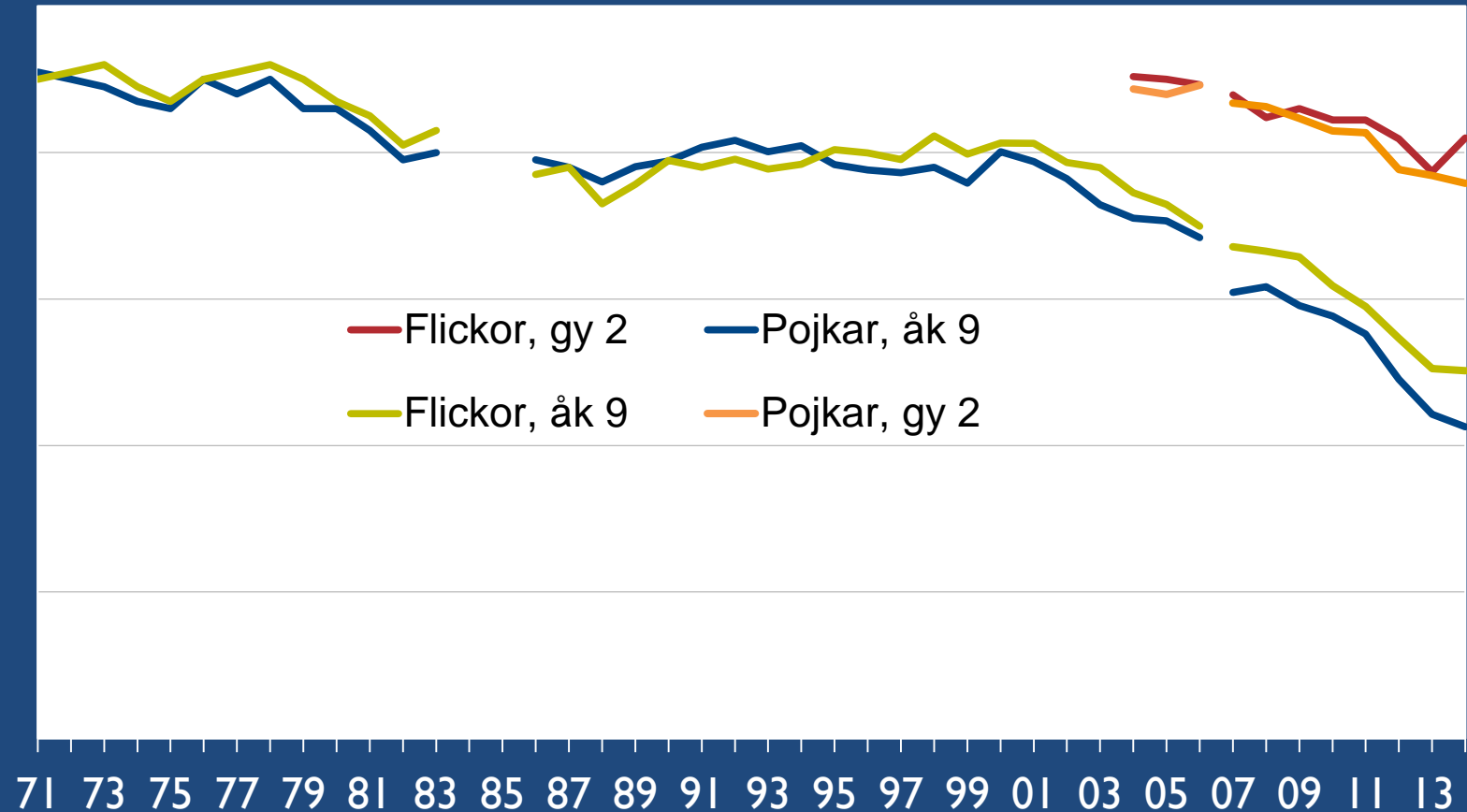
80

60

40

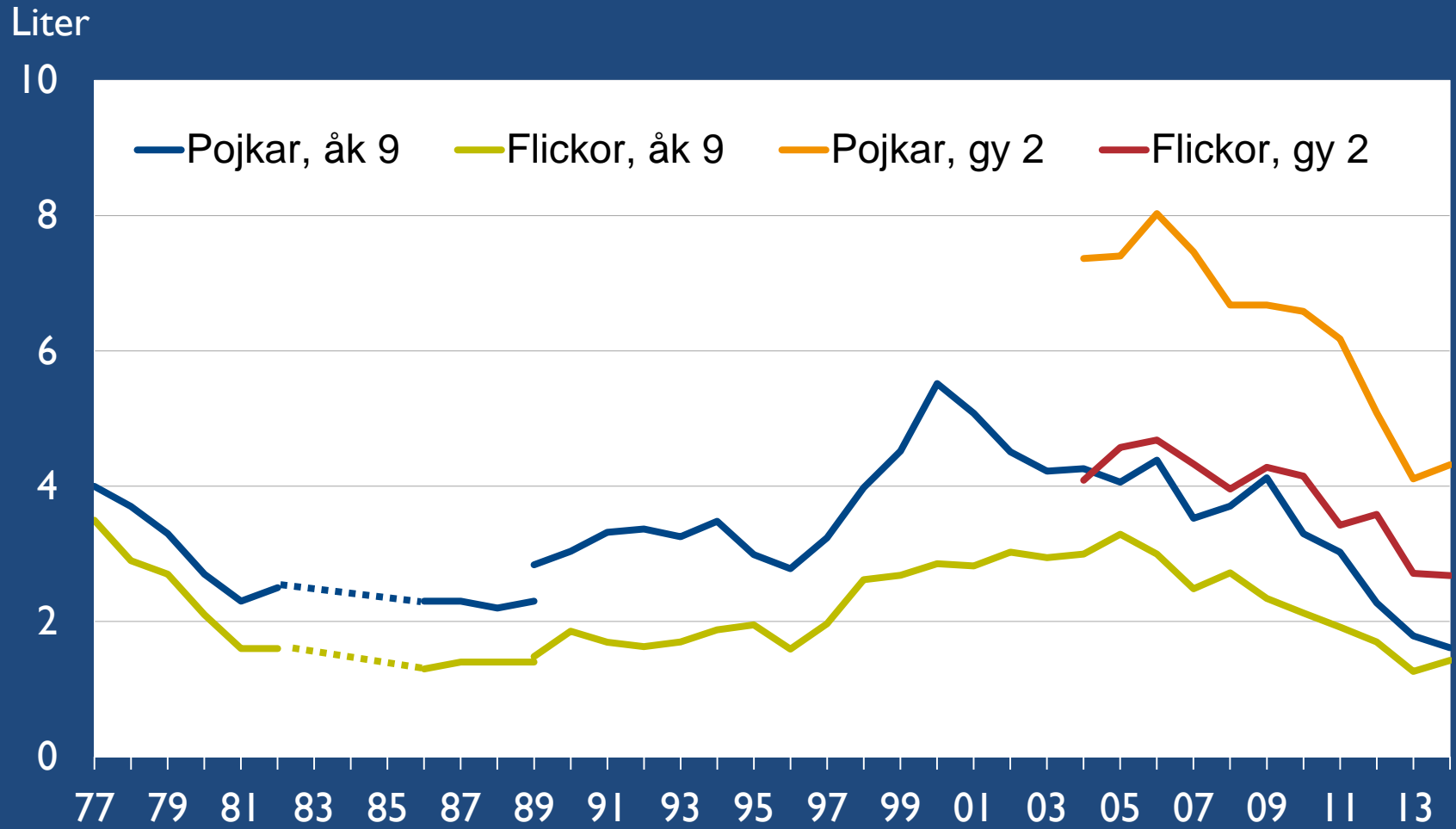
20

0

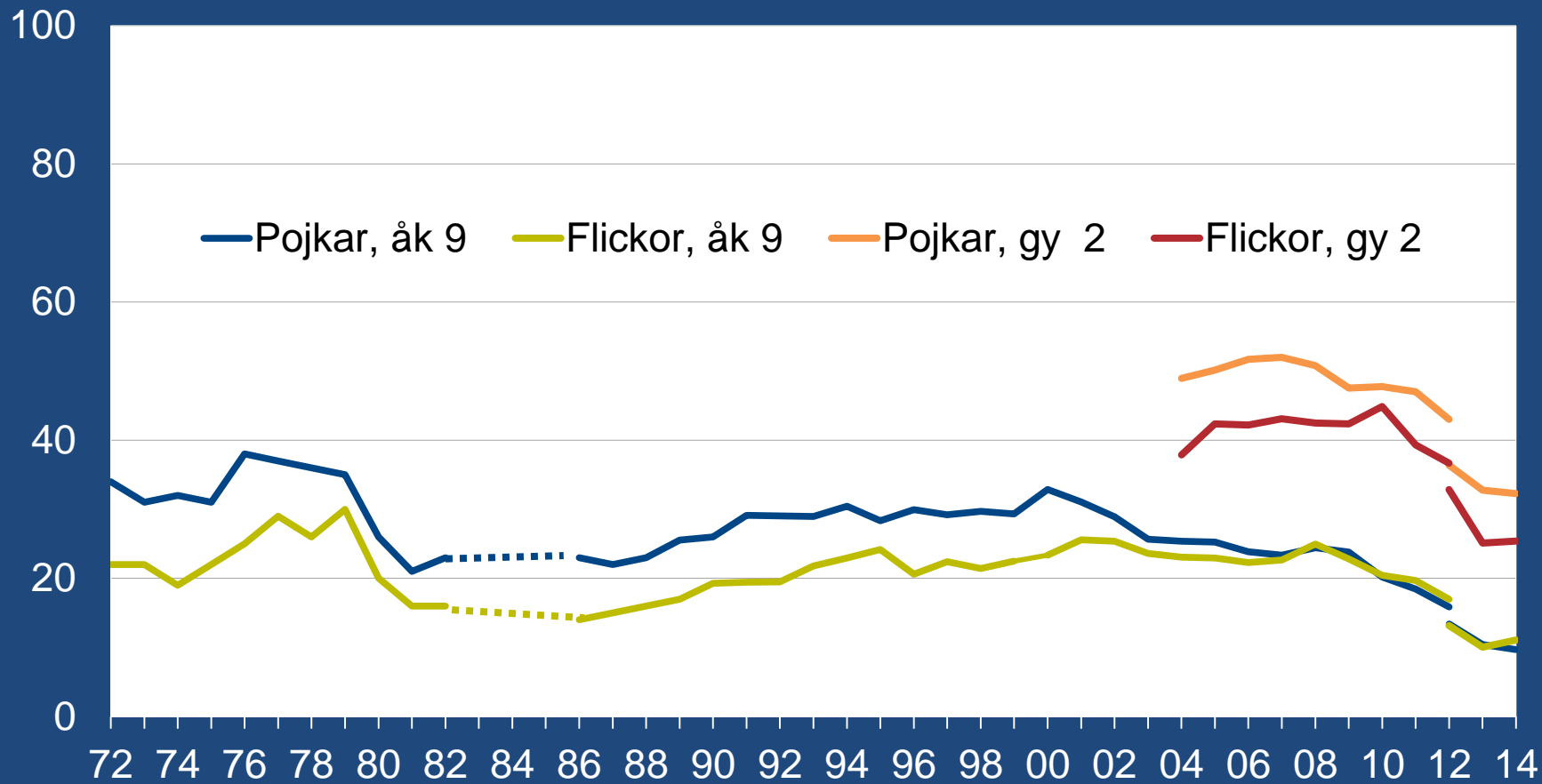
Flickor, gy 2   Pojkar, åk 9
Flickor, åk 9   Pojkar, gy 2

Beräknad genomsnittlig årskonsumtion i liter ren alkohol (100 %) i årskurs 9 och gymnasiets år 2, efter kön. 1977–2014. (1977–1989 avser skattade värden).

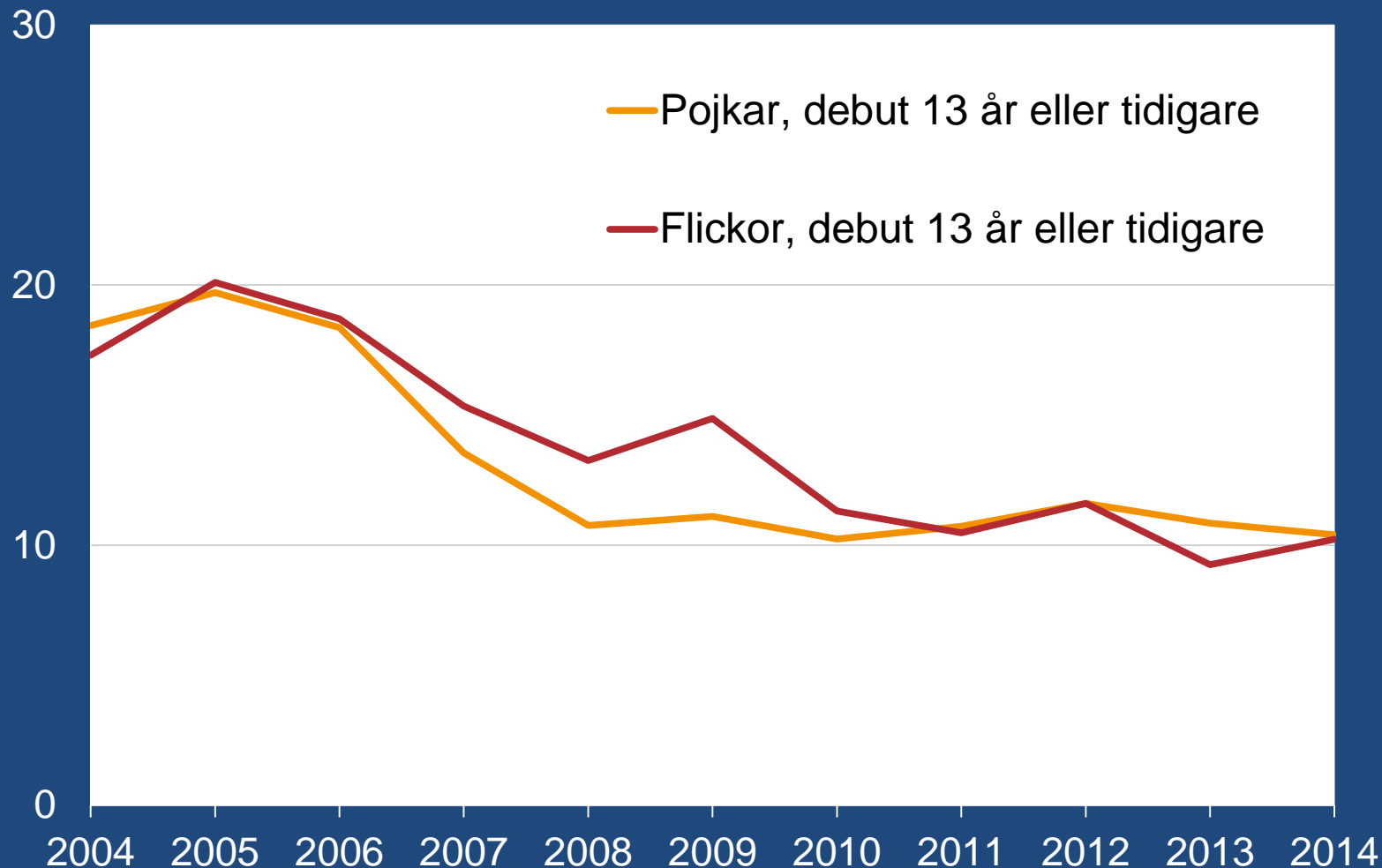
Andelen elever som intensivkonsumerar någon gång i månaden eller oftare i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2, efter kön. 1972–2014.

Procent

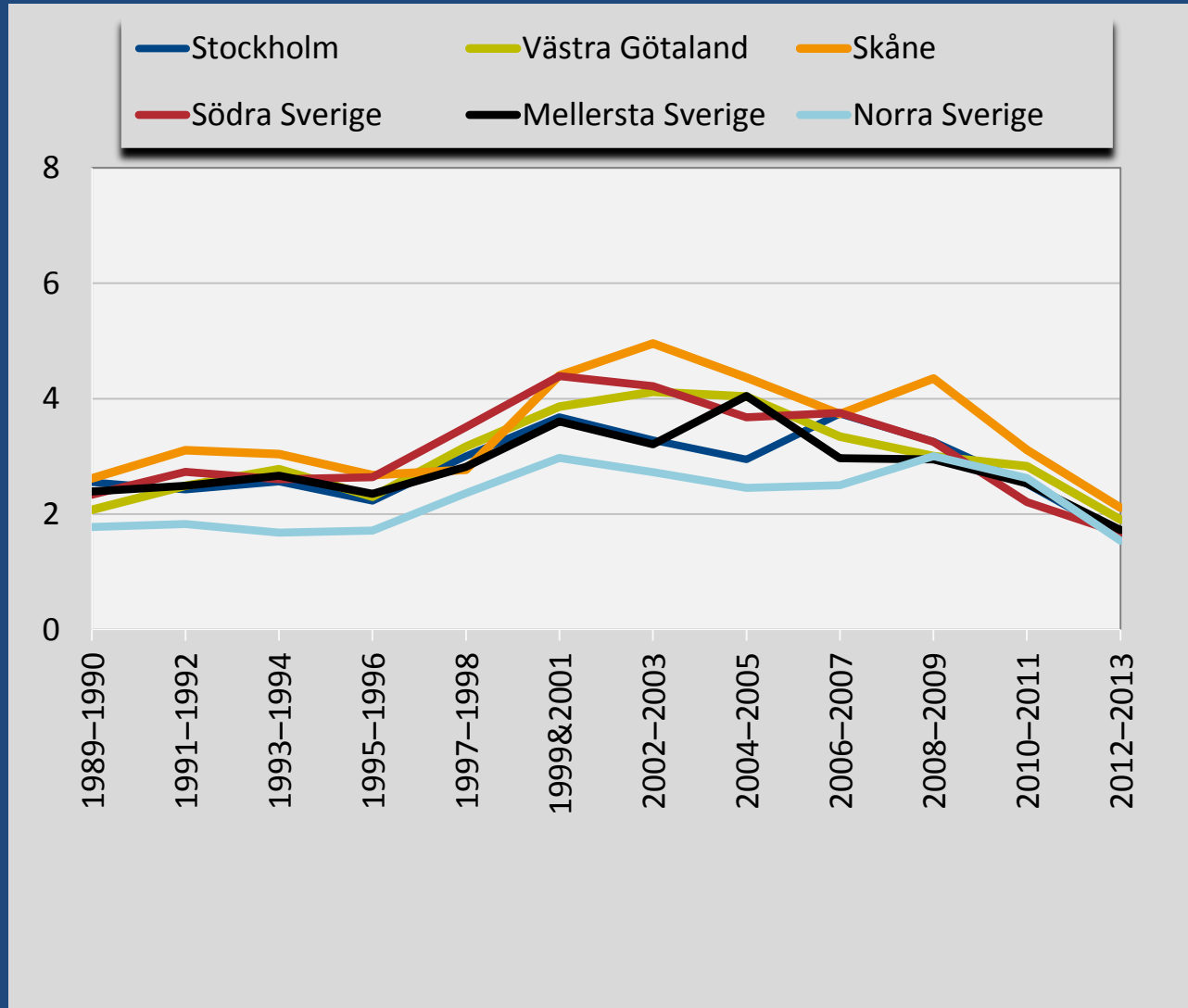
Andelen elever som debuterat (berusning) vid 13 år, efter kön i gymnasiet år 2. 2004–2014.

Procent

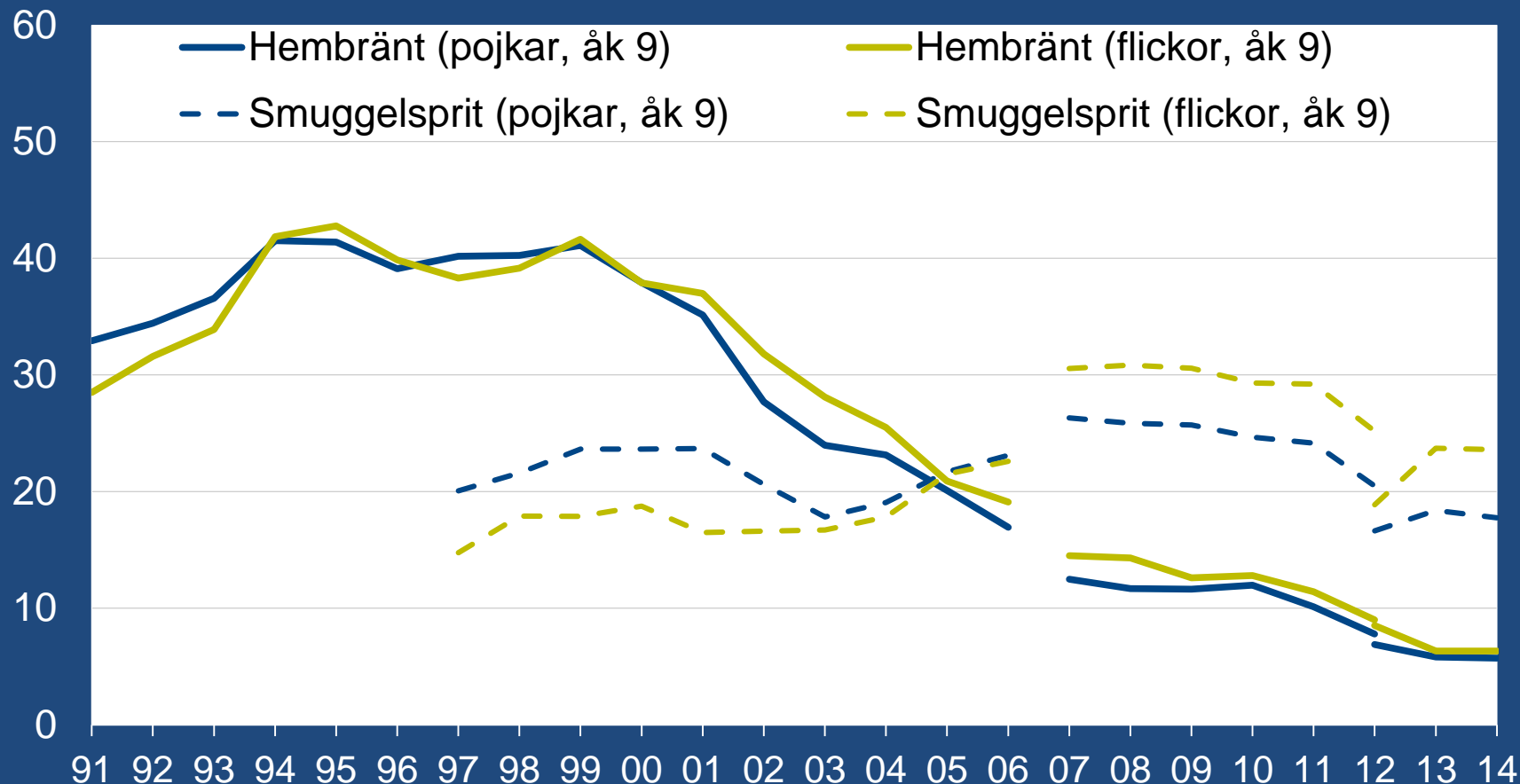

Alkoholkonsumtionsutvecklingen per region 1989-2013 (riksdata).

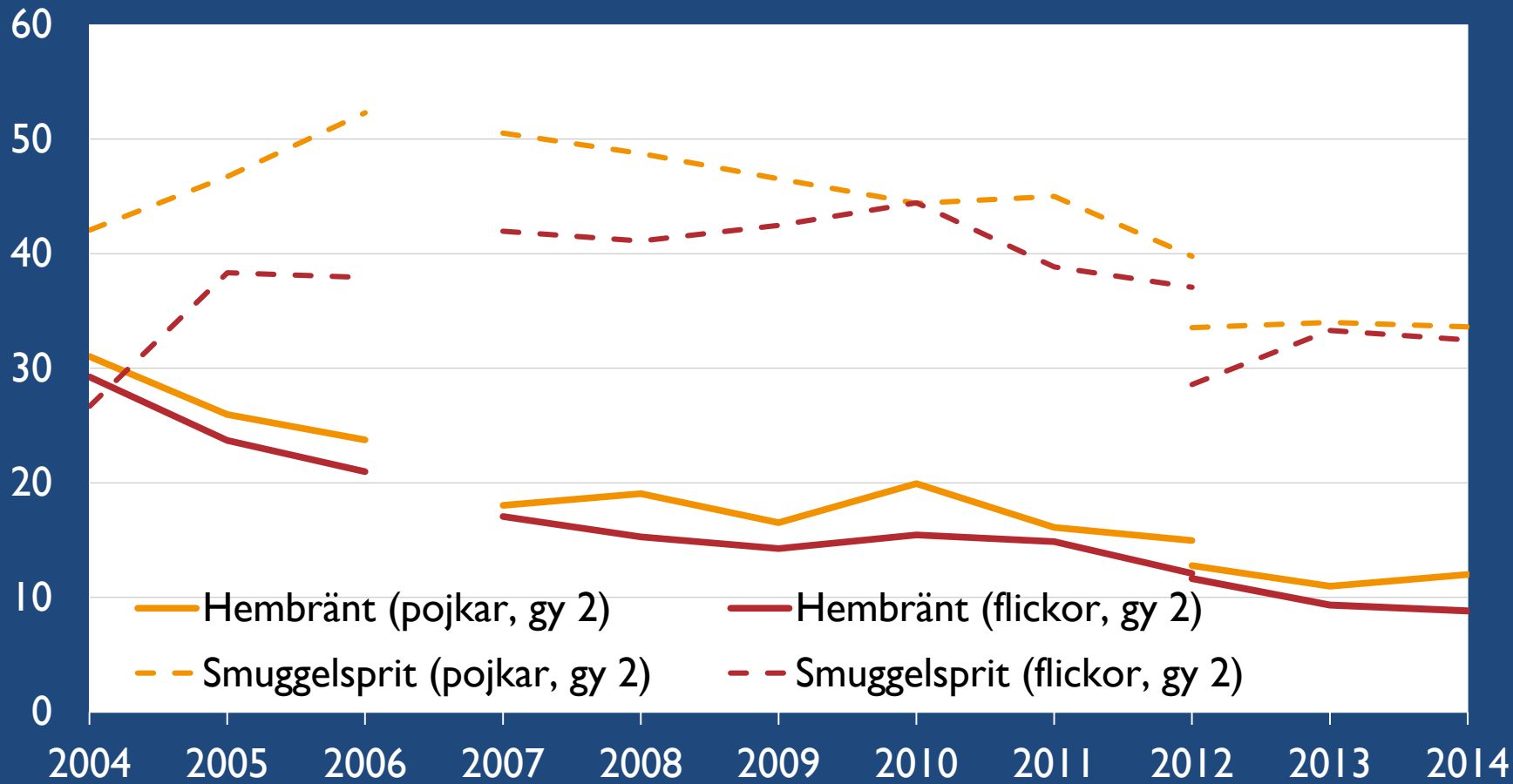
Andelen elever i årskurs 9 som druckit hemtillverkad sprit ("hembränt") respektive smuggelsprit under de senaste 12 månaderna, efter kön. 1991–2014.

Procent

Andelen elever i gymnasiets år 2 som druckit hemtillverkad sprit ("hembränt") respektive smuggelsprit under de senaste 12 månaderna, efter kön. 2004–2014.

Procent

33 Har något av följande hänt dig i samband med att du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna?

Markera en ruta på varje delfråga.

Har ej druckit alkohol de senaste 12 månaderna

Fortsätt med fråga 34

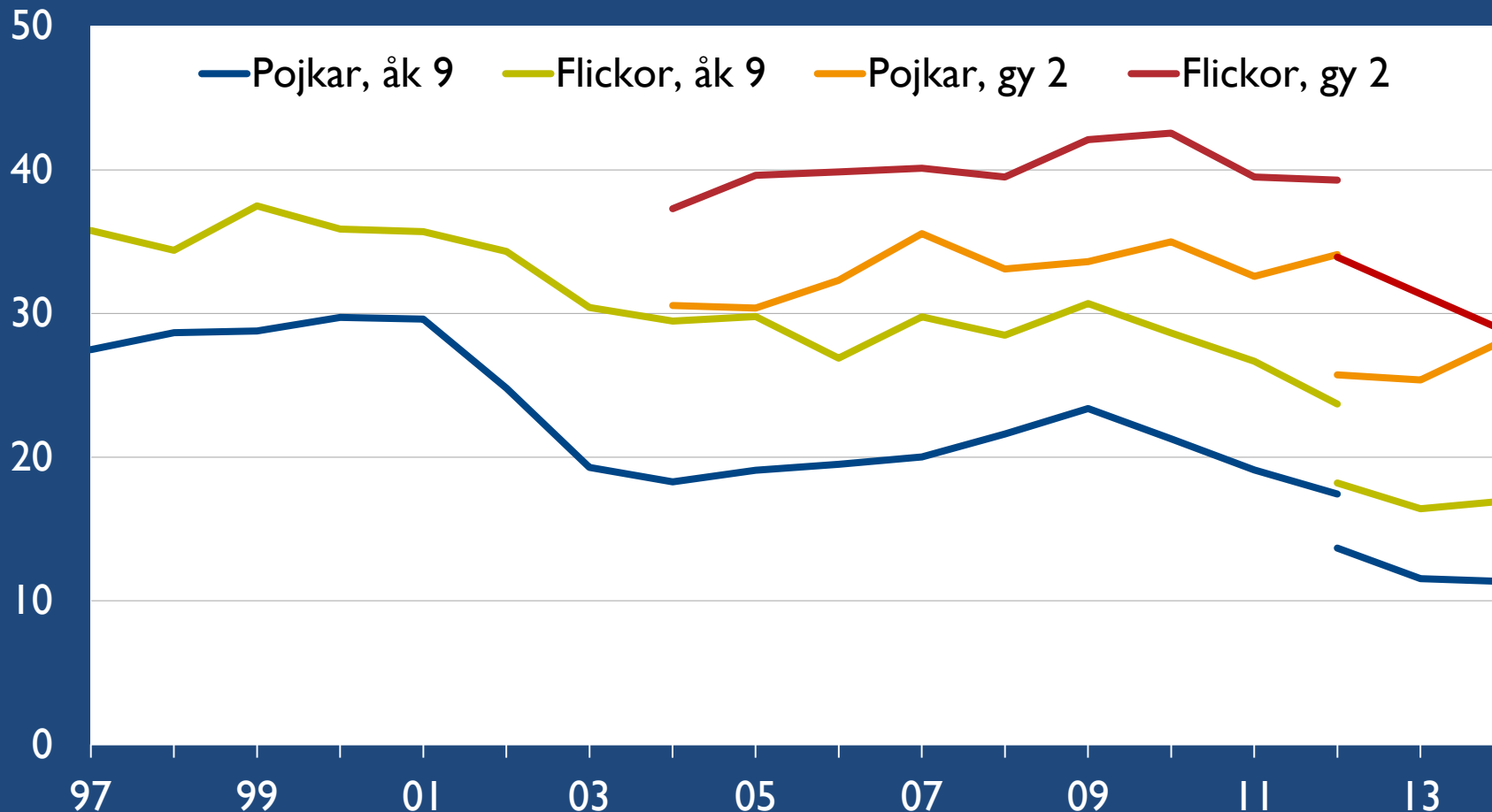
	Nej	En gång	Två gånger eller mer
a) Råkat i gräl	☐	☐	☐
b) Råkat i slagsmål	☐	☐	☐
c) Råkat ut för olycka eller skadats	☐	☐	☐
d) Medvetet skadat dig själv	☐	☐	☐
e) Medvetet skadat någon annan	☐	☐	☐
f) Blivit utsatt för våld	☐	☐	☐
g) Tappat pengar eller andra värdesaker	☐	☐	☐
h) Förstört saker eller kläder	☐	☐	☐
i) Fått problem med förhållandet till föräldrar	☐	☐	☐
j) Fått problem med förhållandet till vänner	☐	☐	☐
k) Haft sex du ångrat dagen efter	☐	☐	☐
l) Haft sex utan kondom	☐	☐	☐
m) Blivit bestulen eller rånad	☐	☐	☐
n) Råkat i bråk med polisen	☐	☐	☐
o) Behövt uppsöka sjukhus eller akutmottagning	☐	☐	☐
p) Kört moped, bil eller annat motorfordon	☐	☐	☐
q) Åkt moped, bil eller annat motorfordon med berusad förare	☐	☐	☐
r) Simmat på djupt vatten	☐	☐	☐

Tobak

- Hur många röker/snusar överhuvudtaget?
- Hur ser den totala tobakskonsumtionen och frekvensen av tobaksbruket ut jämfört mellan könen?
- Hur stor den andel har använt e-cigarett?

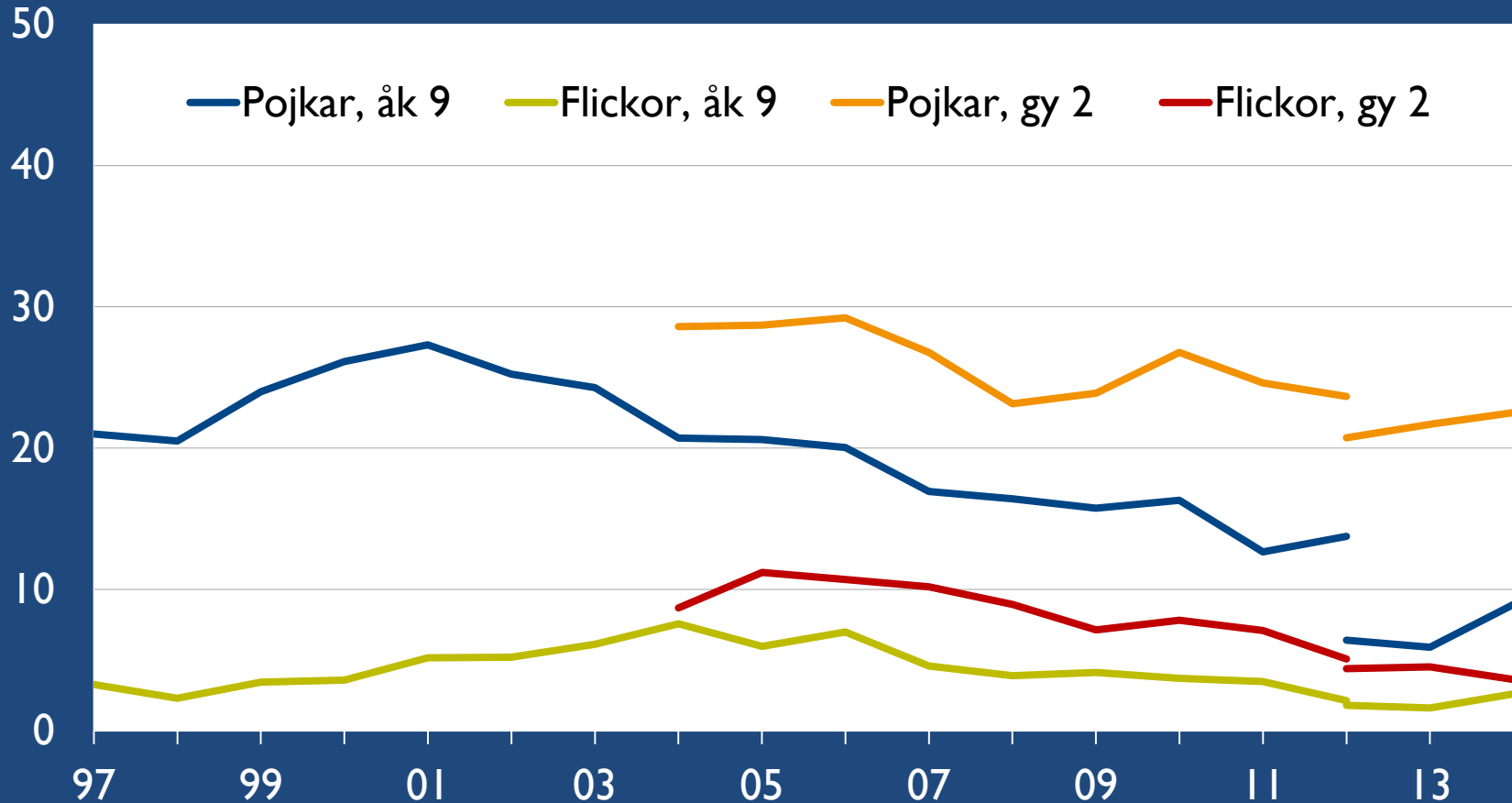
Andelen rökare (dagligen/nästan dagligen/ibland/på fest) Procentuell fördelning efter kön i årskurs 9 och i gymnasiets år 2. 1997–2014.

Procent

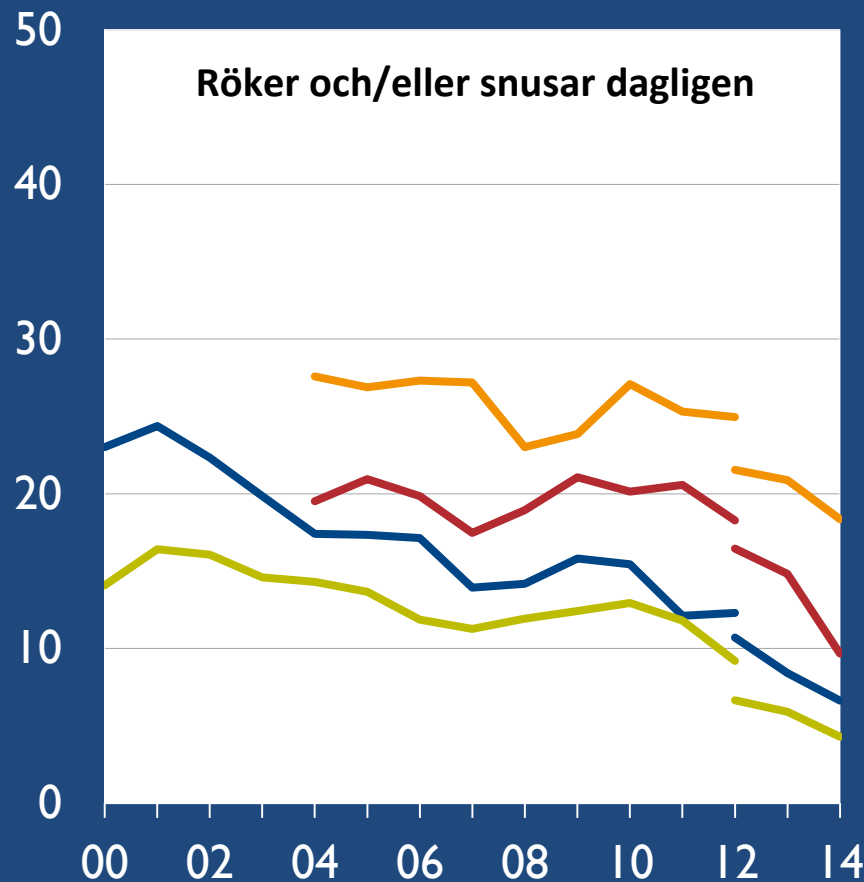
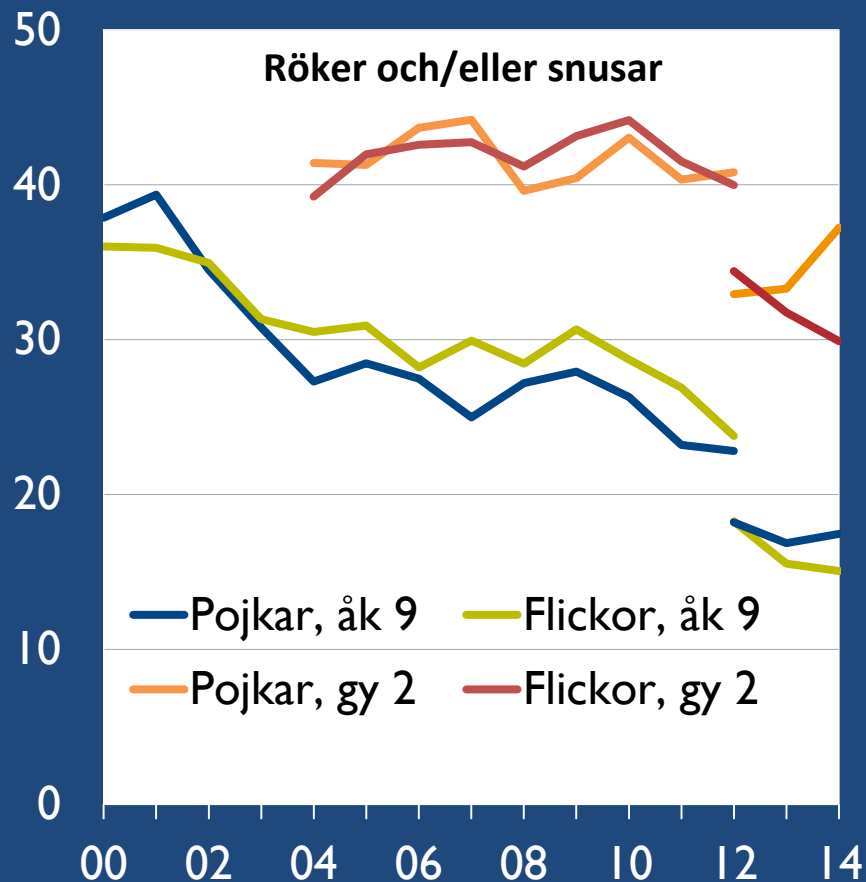
Andelen snusare (dagligen/nästan dagligen/ibland/på fest) Procentuell fördelning efter kön i årskurs 9 och i gymnasiets år 2. 1997–2013

Procent

Total tobakskonsumtion samt total *daglig* tobakskonsumtion. Procentuell fördelning efter kön i årskurs 9 och gymnasiets år 2. 2000–2014.

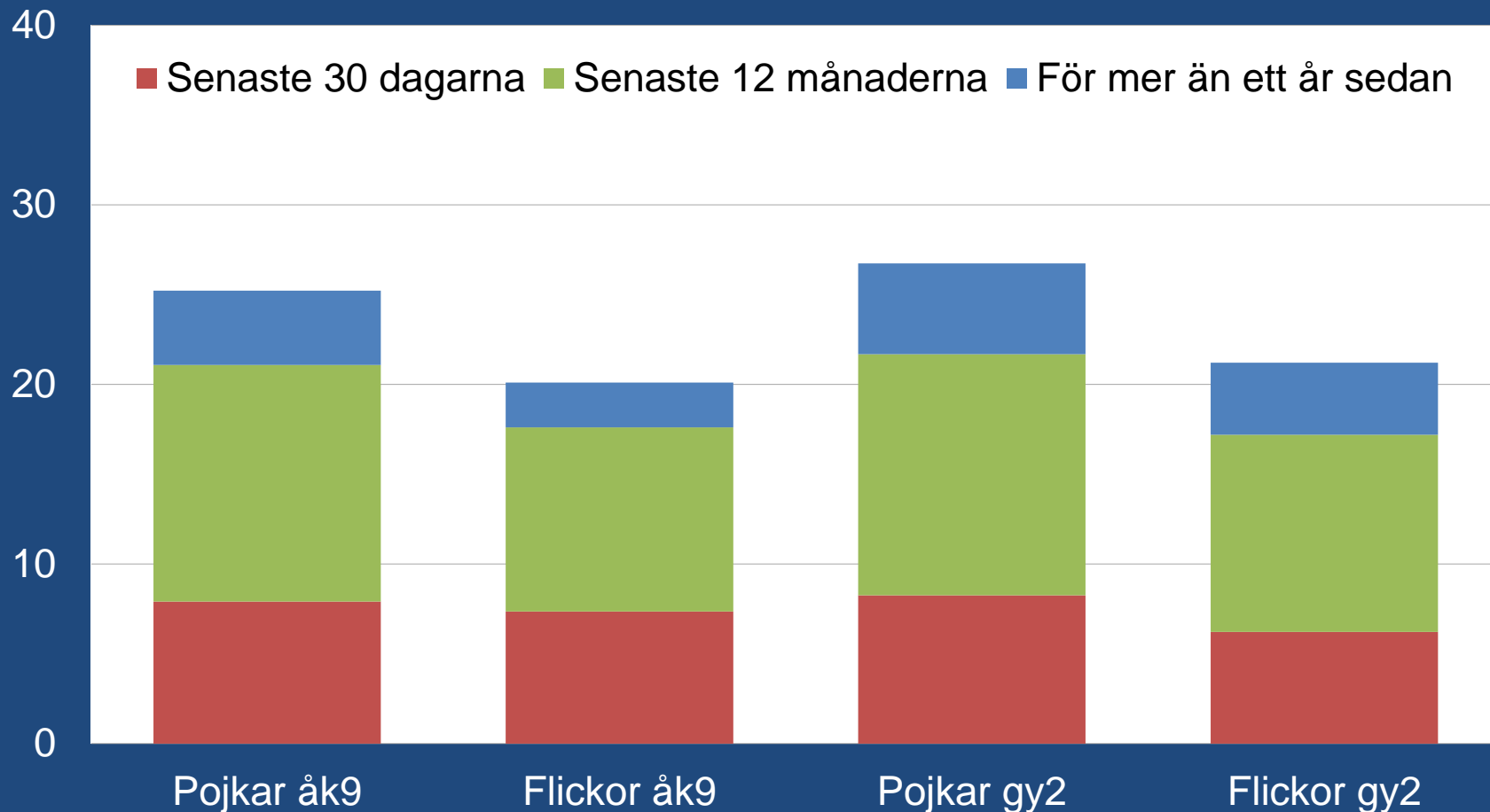
Procent

Andelen elever i årskurs 9 och i gymnasiets årskurs 2 som någon gång använt e-cigarett fördelat på tidsperiod samt efter kön. 2014.

Procent

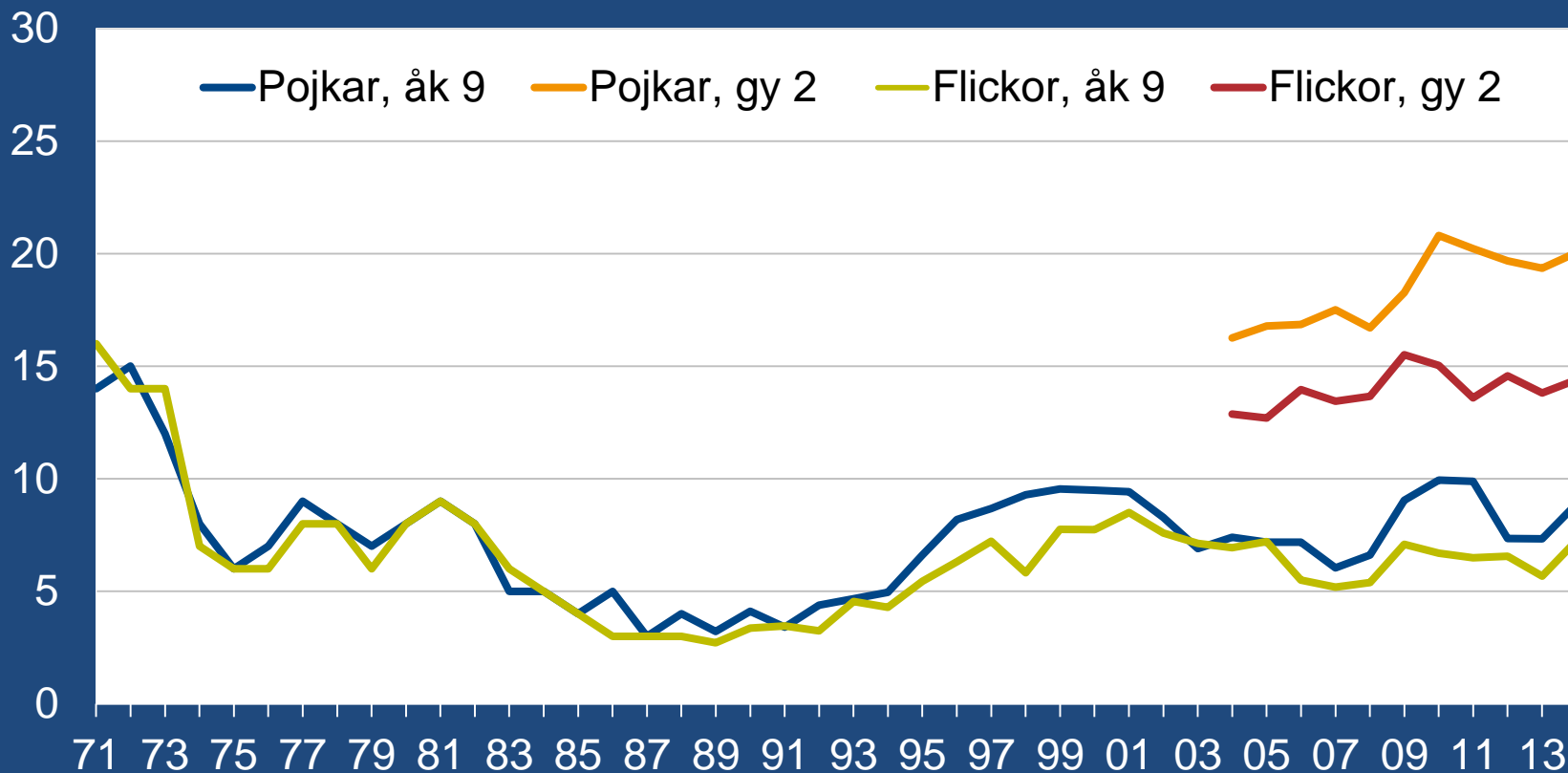

Narkotika

- Hur många har använt narkotika någonsin?
- Hur många har använt narkotika det senaste året samt den senaste månaden?

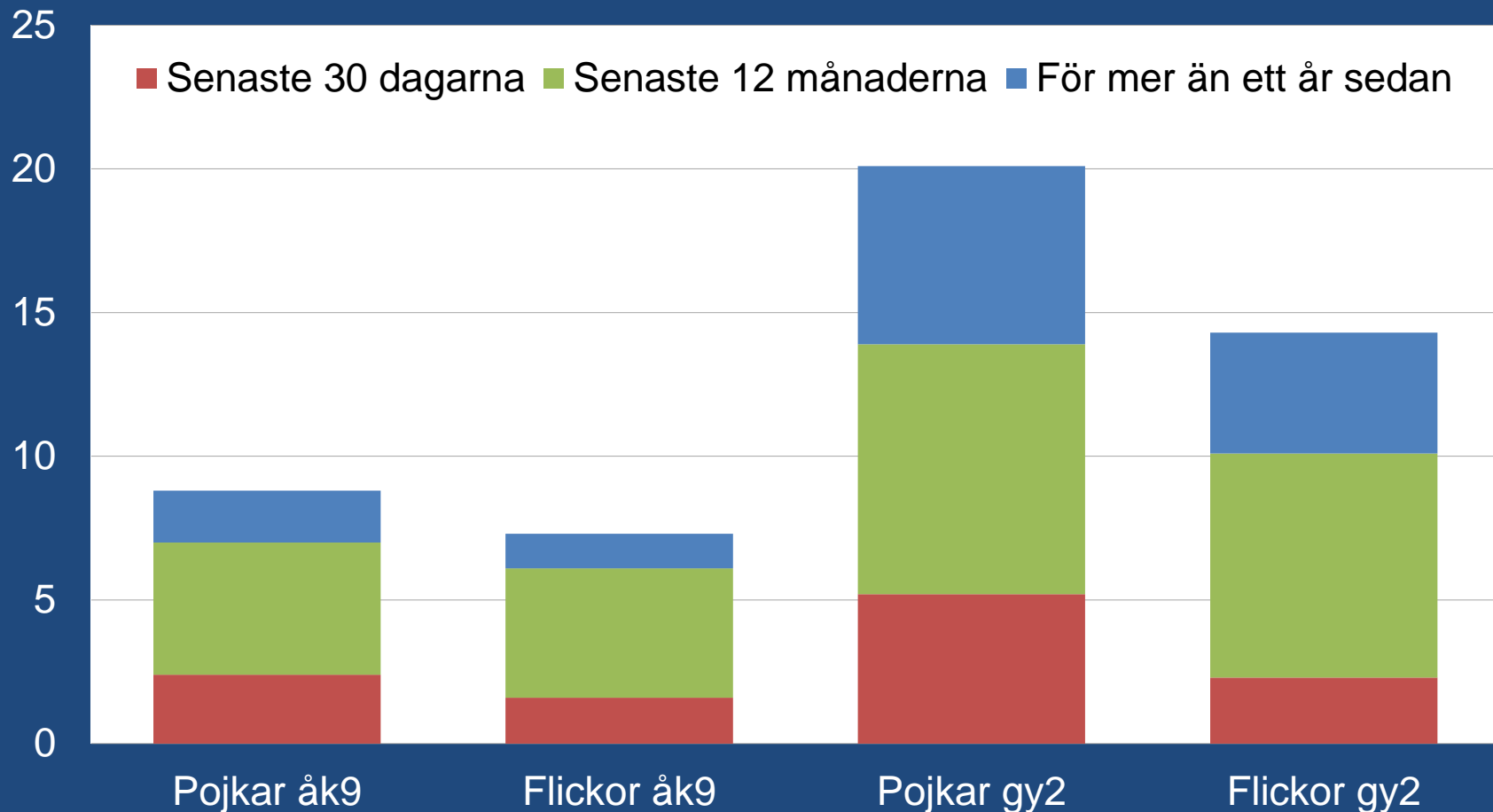
Andelen elever i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 som någon gång använt narkotika, efter kön. 1971–2014.

Procent

Andelen elever i årskurs 9 och i gymnasiets årskurs 2 som någon gång använt narkotika fördelat på tidsperiod samt efter kön. 2014.

Procent

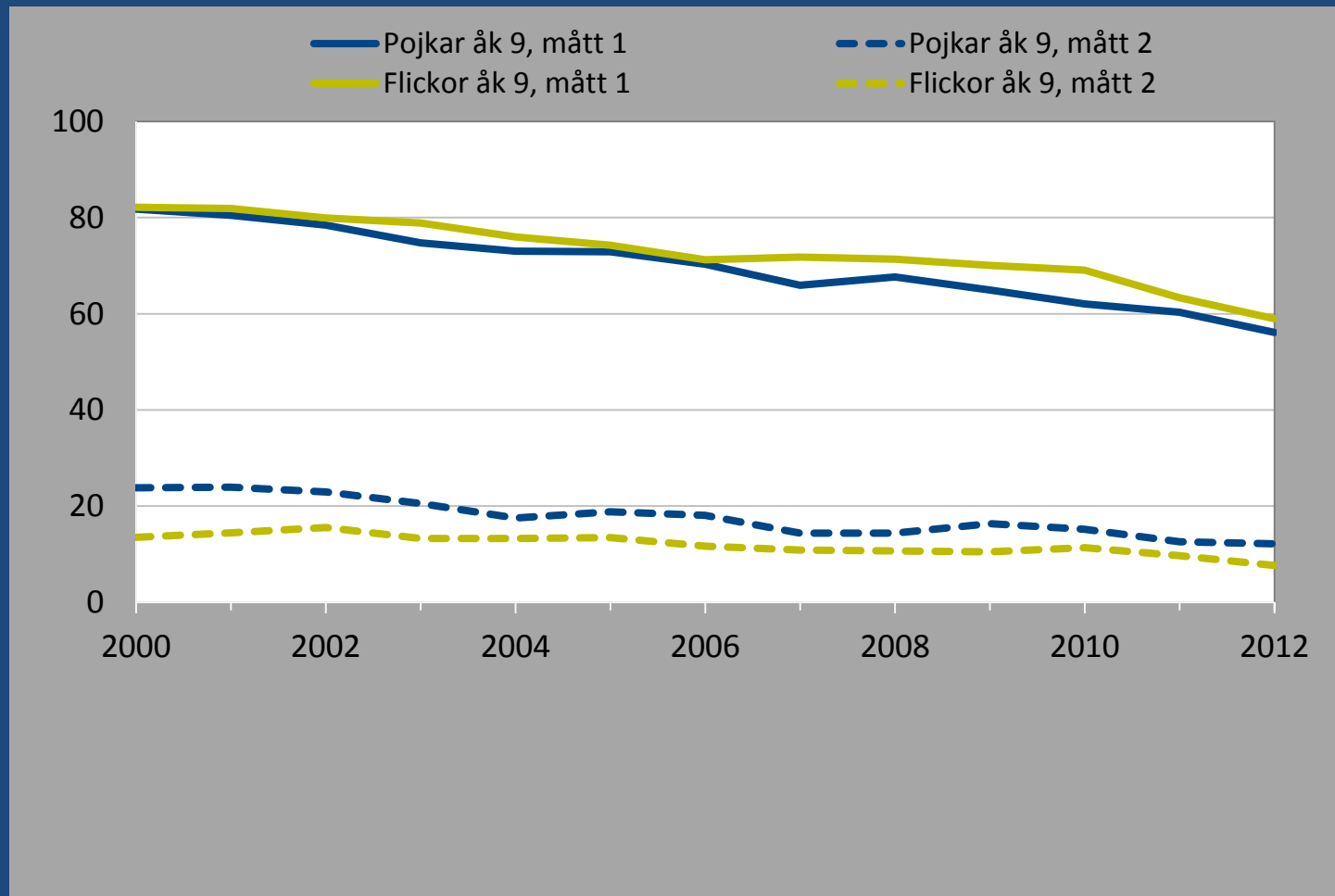
Total droganvändning - alkohol och/eller tobak och/eller nark.

Årskurs 9

8

Mått 1: Druckit alkohol (senaste 12 mån), rökt/snusat, testat narkotika, sniffat, använt sömn/ lugnande medel utan recept, använt anabola steroider.

Mått 2: Intensivkonsumerat alkohol varje vecka, röker/snusar dagligen, använt narkotika senaste 30 dagarna, sniffat senaste 30 dagarna

Sammanfattning

Alkohol:

- Fortsatt låga nivåer, t.o.m. fortsatt nedgång på flera mått.
- För flera är siffrorna de lägsta som uppmäts genom undersökningens historia (1971-2014), för andra tillsammans med 2013 de lägsta.

Tobak:

- Tydlig sjunkande trend i åk 9 – tillsammans med 2013 rekordlåga siffror gällande tobaksbruk i årskurs 9
- Flickor i år 2 också sjunkande trend men ej bland pojkar
- Ökat bruk av tobak f.a. av snus bland pojkar i gymnasiet, som dessutom i större utsträckning snusar dagligen.
- Daglig användning sjunker i alla fyra grupper

Narkotika:

- Sjunker inte utan relativt stabilt men högre nivå bland pojkar i gy 2 senaste åren jfr med tidigare år (ca 20 % vrs 16 %)
- Ökning av frekvent användande (minst 20 ggr använt cannabis), f.a. bland gymnasieelever: från 2,0 % (2004-08) till 3,4 % 2014. (Åk 9: från ca 0,6-0,7 % (2000-08) till ca 1,2-1,3 % 2013-14.
- Spice: relativt stabilt 2012-14 (åk 9: ca 2,5 %; gy 2: pojkar: 6,1 %, flickor: 2,7 %.
- Den totala droganvändningen: sjunkit flera år; 2014 och 2013 lägsta uppmätta – summan av (drog)lasterna är ej konsant

Tänkbara bidragande orsaker

(gäller i första hand alkohol)

- Effekt av drogförebyggande insatser
  - Effektivare föräldrakontroll
  - Ökat hälsomedvetande
  - Ökad andel ungdomar med bakgrund i icke-alkoholkultur
- Förlängd barndom
- Mer umgänge vid eller via nätet, bl a spel (i och utanför datorerna) Alkoholen har fått konkurrens som social plattform och rum för "rollspel"/identitetsprövande

Tack för er uppmärksamhet!